

25 NOV. 2025

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer S. van Haersma Buma
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum
Ons kenmerk HBR413245-1582611961-755
Contactpersoon J.W. Reijrink
Telefoon +31 6 52 84 53 12
E-mail jw.reijrink@portofrotterdam.com

Onderwerp: brief aan de informateur

Geachte heer Van Haersma Buma,

De Rotterdamse haven heeft een gunstige ligging aan de Noordzee met verbindingen via water, weg, buisleiding en spoor tot diep in Europa. We hebben een kwalitatief hoogwaardige zeehaven met een sterk geïntegreerd industriecluster, dat verknoopt is met de industrie in het Ruhrgebied en Antwerpen. De combinatie van haven en industrie levert een niet te onderschatten bijdrage aan de leveringszekerheid van energie, voedsel, grondstoffen en goederen. Zo draagt de Rotterdamse economische motor bij aan het verdienvermogen van Nederland. Het havenindustriële complex in Rotterdam zorgt in Nederland direct en indirect voor 192.000 banen en levert een forse bijdrage van ca. 30 miljard euro aan het BNP.

Op de lange termijn kan de Rotterdamse haven deze rol alleen blijven vervullen als de transitie naar een klimaat-neutrale haven slaagt. Voor die uitdaging staan de bedrijven in de Rotterdamse haven, en het Havenbedrijf spant zich in - vanuit zijn rol als beheerder en ontwikkelaar van de Rotterdamse haven - om de transitie te faciliteren en te versnellen. Het succes van deze transitie bepaalt voor een belangrijk deel of nationale en Europese klimaatdoelstellingen worden behaald. De transitie van onze economische en logistieke motor biedt volop strategische kansen voor Nederland, maar daarvoor moeten de omstandigheden dringend verbeteren. Investeringsbeslissingen van het bedrijfsleven hebben zekerheid over het beleid op lange termijn nodig. De aangekondigde bedrijfssluitingen in de (basis)chemie in Rotterdamse haven zijn zorgwekkend voor zowel de energietransitie als de strategische autonomie van Nederland en Europa.

Bedrijven in de haven kampen met stikstofproblematiek, beperkte netcapaciteit en hoge energiekosten. Geopolitieke ontwikkelingen hebben hun weerslag op de haven en onderstrepen het belang van een krachtig en weerbaar logistiek, energie- en industriecluster. Marktverstoringen leiden ertoe dat bedrijven duurzame investeringen in Nederland uitstellen of afblazen. Mario Draghi riep in zijn rapport op tot meer samenwerking voor een concurrerende Europese economie. Zijn rapport benadrukt de noodzaak van forse investeringen in innovatie, klimaat-energiebeleid en veiligheid en biedt belangrijke bouwstenen voor het herstel van de concurrentiekracht van de EU. Het advies van Peter Wennink over de versterking van het Nederlandse investeringsklimaat en toekomstig verdienvermogen bouwt daarop voort en biedt hier naar verwachting goede uitgangspunten voor. Voor een toekomstbestendige haven zijn een daadkrachtige ondersteuning vanuit de overheid en Europese samenwerking op het gebied van strategische autonomie nodig.

Havenbedrijf Rotterdam N.V. brengt daarom graag de volgende punten onder uw aandacht:

Houd de economische motor in Nederland draaiend voor toekomstig verdienvermogen

Een concurrerend investeringsklimaat is noodzakelijk om haven en industrie vitaal te houden en de transitie te laten maken. Dat is op lange termijn essentieel voor leveringszekerheid van goederen en energie, het versterken van strategische autonomie en daarmee de financiering van maatschappelijke opgaven. De Clean Industrial Deal van de Europese Commissie bevat concrete voorstellen om van decarbonisatie een aanjager van groei voor de Europese industrie te maken en roept lidstaten op hiermee snel stappen te zetten. Willen we in Nederland klimaatneutrale (chemische) industrie tot ontwikkeling brengen, dan moeten we bedrijven hier de transitie laten maken in plaats van ze laten vertrekken. In Nederland is er op de korte termijn daarom dringend behoefte aan daadkracht op de volgende dossiers:

- **Verlaag de energiekosten.** De Nederlandse energiekosten zijn structureel hoger dan die van concurrerende regio's. Met name de hoge Nederlandse nettarieven ondergraven de concurrentiekracht en belemmeren investeringen in verduurzaming.
- **Geen contraproductieve nationale koppen op EU beleid.** Voorkom dat bedrijven investeringen in verduurzaming niet in Nederland, maar net over de grens en in andere werelddelen doen.
- **Vraagstimulering nodig.** De markt voor veel van de duurzame producten komt onvoldoende op gang en is vraagstimulering nodig om productie te laten opschalen en de prijs concurrerder te maken.
- **Haal Nederland en de Rotterdamse haven van het stikstofslot.** Voer samen met ons de afgesproken gebiedsgerichte aanpak stikstof/natuur voor de Rotterdamse haven uit en tref ook landelijke maatregelen om de stikstofemissies te verminderen en natuurherstel te borgen. Alleen hierdoor kunnen vergunningen weer verleend worden. Door de rechterlijke uitspraken over intern salderen is zeer grote onzekerheid ontstaan in de Rotterdamse haven: zo'n 7 miljard euro aan lopende en afgeronde projecten wordt beïnvloed, en nieuwe projecten ter waarde van 11 miljard euro hebben te maken met onzekerheden die investeringen vertragen of doen uitstellen. Neem snel besluiten op deze gebiedsgerichte oplossingen en benut de kansen die Europees beleid, zoals de REDIII en NZIA, bieden.
- **Versnel de vergunningverlening.** Als Havenbedrijf Rotterdam spannen we ons in om de realisatie van het rijksbeleid op de energie- en grondstoffentransitie aan te jagen. Toch zien we keer op keer dat projecten en investeringen in de energie- en grondstoffentransitie worden geconfronteerd met langdurige vergunningsprocessen. Acht jaar voorbereiding en twee jaar bouwen is nu de norm en dat is onhoudbaar in deze tijd van grote veranderingen.

Houd de transitie gaande met langjarig en consistent beleid voor een klimaatneutraal cluster

De transitie naar een toekomstbestendig chemiecluster is voor een groot deel afhankelijk van het concurrerend vermogen van de huidige bedrijven. Het beleid moet erop gericht zijn deze bedrijven hier de transitie te laten maken zodat goederen en energie hier geproduceerd en verwerkt worden in plaats van dat Nederland en Europa industrie verliezen en afhankelijker worden van import. De infrastructuur hiervoor wordt nu al ten dele gerealiseerd: het waterstofnetwerk Rotterdam, DRC-buisleidingen, extra netcapaciteit, CO₂-transport- en opslagproject Porthos, aanleg van warmteleidingen, walstroom voor de zeevaart en laadpalen voor vrachtauto's. Meer energie infrastructuur is noodzakelijk. Zorg samen met de staatsdeelnemingen dat er een strategie komt hoe de staatsdeelnemingen ingezet kunnen worden om dit te realiseren, gecombineerd met een infrastructuurfonds.

Met deze infrastructurele randvoorwaarden alleen zijn we er niet; voor daadwerkelijke, grootschalige investeringen van bedrijven in hernieuwbare brandstoffabrieken, plasticrecycling en waterstofproductie en -importfaciliteiten is naast de bovengenoemde vijf korte termijn vraagstukken een stabiel en toekomstbestendig klimaat- en energiebeleid nodig:

- **Consistent beleid is cruciaal voor het terugwinnen van het vertrouwen in het vestigingsklimaat van Nederland.** Daarom is het van belang om door te gaan met de uitvoering van programma's als het **Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, het Nationaal Plan Energiesysteem, het Nationaal Programma Energie Hoofdstructuur en de MIEK-projecten.** Kijk waar versnelling mogelijk is en waar een duidelijk stimuleringskader kan worden geboden. Niet alleen voor bedrijven, maar ook voor clusters, in het belang van alle Nederlandse industrie.
- In Rotterdam wordt gewerkt aan productie en import van groene en CO₂-arme waterstof(dragers). **Om nieuwe productie te faciliteren en voor aansluiting van import op Europese initiatieven zijn politieke ondersteuning en een goed regelgevend en financieel instrumentarium noodzakelijk.** Om de waterstofmarkt verder op te bouwen is het van belang om op Europees niveau de vraag naar duurzame eindproducten te stimuleren. Daarnaast kan Nederland zijn kansen als waterstofhub voor Noordwest-Europa verzilveren door verder te investeren in vitale infrastructuur; zowel de verbinding via pijpleidingen tussen industrieclusters in Nederland en buurlanden, als in de havens voor de conversie van geïmporteerde waterstofdragers (terminals en krakers, conversie naar gasvormige waterstof).
- De Rotterdamse haven werkt via een regionaal samenhangende aanpak van projecten en instrumenten aan versnelde CO₂-reductie in een duurzaam, concurrerend en weerbaar industrieel cluster. Een onderdeel hiervan is het tijdig beschikbaar krijgen van betaalbare energie als essentiële randvoorwaarde voor het cluster om bedrijven tot investeringen te bewegen. Deze aanpak noemen we **Recharge Rotterdam** als uitvoering van de 'regionale clusteraanpak maatwerk'. **Beleidsmatige ondersteuning van deze clusteraanpak met een integraal plan voor de lange termijn is cruciaal voor succes.**

Naast bovenstaande prioriteiten voor het investeringsklimaat op korte termijn en de transitie van de industrie op lange termijn, is het nodig een aantal randvoorwaarden te vervullen voor de haven op het gebied van ruimte, logistiek, veiligheid en werk.

In het kader van het NOVEX-gebied Rotterdamse haven legt het Havenbedrijf met betrokken overheden de ruimtelijke puzzel voor de transitie van de haven - in goede balans met de leefomgevingskwaliteit en woningbouwopgaven in de regio. Denk hierbij ook aan ruimte voor defensie en ruimte die nodig is voor de overstap naar een circulaire economie. Voor de transitie van de haven is zowel fysieke ruimte als (milieu)gebruiksruimte nodig. Verschuiving van wegtransport naar spoor, binnenvaart en buisleiding blijven de komende jaren belangrijke aandachtspunten voor de haven, evenals grootschalig onderhoud van infrastructuur, het verzekeren van robuuste logistieke systemen en (sociale) veiligheid. Mensen maken de haven: investeren in het opleiden van technisch en IT- personeel is cruciaal. Als beheerder en ontwikkelaar van de haven zet het Havenbedrijf zich, met de bedrijven in het havengebied en partners, actief in op onderstaande opgaven. Samenwerking met de overheid is bepalend voor het succes op de volgende punten:

- **Landelijk prioriteit geven aan de vastgestelde ruimtebehoefte voor economie en transitie tussen 2030 en 2050. De noodzakelijke ontwikkelingen voor de transitie van de haven dienen te worden geborgd, samen zullen we in Nederland werk moeten maken van concrete vervolgstappen op de ontwerp nota Ruimte.** De ombouw van grote industriële installaties kost jaren, waarbij de benodigde ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en bijbehorende infrastructuur aan de voorkant moet worden gepland en niet achteraf ingepast. Daarnaast zijn er nieuwe ruimtevragers uit nationale programma's, zoals defensie, kernenergie en windenergie van zee met omzetting naar waterstof in de haven. **De ruimteopgave van de Rotterdamse haven is om die reden urgent en fors.**
- Havenbedrijf Rotterdam verkent samen met rijk en regio (de NOVEX-partners) de mogelijke oplossingen voor het ruimtevraagstuk volgens de MIRT systematiek, waaronder het intensiveren en optimaliseren van het ruimtegebruik van het haven- en industriegebied, het

benutten van regionale bedrijventerreinen en een eventuele uitbreiding landwaarts en/of zeewaarts. Vervolgens dient met hoge snelheid en daadkracht gewerkt te worden aan het oplossen van het ruimtegebrek in de Rotterdamse haven in combinatie met de benodigde impuls in de leefomgeving van de regio, zodat de haven en regio niet alleen economisch maar ook sociaal en ecologisch toekomstbestendig zijn.

- Nederland heeft belang bij een weerbare en veerkrachtige haven die economische schommelingen, disrupties van toeleveringsketens, onverwachte wereldwijde gebeurtenissen (denk aan energiecrisis, coronacrisis) en gevolgen van klimaatverandering kan opvangen. **Investerings in renovatie en onderhoud van de belangrijkste goederen- en defensiecorridors en in nieuwe projecten via het MIRT zijn cruciaal** om de Nederlandse economische motor draaiende te houden en de weerbaarheid te versterken.
- In de Rotterdamse haven zijn verschillende spoorprojecten die bijdragen aan verdere verduurzaming en veiligheid van transport. Desalniettemin is de situatie van het spoorgoederenvervoer in Nederland zorgelijk. **Om het spoorgoederenvervoer in Nederland concurrerend te houden is blijvende aandacht voor gebruikskosten van het spoor ten opzichte van andere modaliteiten en buurlanden van groot belang.**
- Bijna alle grote, drukke logistieke knooppunten in en rond een haven zijn aantrekkelijk voor criminelen; deze (drugs)criminaliteit heeft een zeer negatieve impact op de samenleving en de veiligheid van mensen die werken in de haven. Met de vertrouwensketen is in 2024 een gesloten logistieke keten met enkel geautoriseerde partijen ontstaan, waardoor ondermijnende criminaliteit wordt teruggedrongen. **Een blijvende en stabiele inzet van mensen en middelen bij politie, Douane en OM is nodig in het belang van de bescherming van bedrijven, havenmedewerkers en de maatschappij.**
- De komende jaren verandert de arbeidsmarkt in de haven en industrie, door de energietransitie, grondstoffentransitie en digitale transitie. We willen de haven verbinden met de omgeving en een evenwichtige en inclusieve arbeidsmarkt bevorderen. **Investerings in het opleiden van technici en IT-talent en in leer/werk-onderwijs en een evenwichtige en inclusieve arbeidsmarkt die toegankelijk is voor een breder arbeidspotentieel is cruciaal.** Zet daarbij ook in op het omscholen van personen met een praktijkberoep, het opleiden en toeleiden naar werk van statushouders en het stimuleren van innovaties voor een hogere arbeidsproductiviteit.

Rol Havenbedrijf Rotterdam

Wij streven naar duurzame economische en maatschappelijke waardecreatie in samenwerking met onze klanten en partners. De inzet van de Nederlandse overheid, het kabinet en de Tweede Kamer zijn daarbij van groot belang: een succesvolle Rotterdamse haven vraagt daadkrachtig en ondersteunend overheidsbeleid, met focus op uitvoering. Havenbedrijf Rotterdam is van harte bereid suggesties voor concrete oplossingen met u en de betrokken partijen te delen. We gaan hierover graag in gesprek en wensen u veel succes met uw opdracht.